

Πρόταση διδασκαλίας

Κεφάλαιο Ζ Η ανάπτυξη της Μακεδονίας.

Ενότητα 4.
Το έργο του Αλέξανδρου

Κύρια σημεία της ενότητας

- Περιγραφή της γεωγραφικής έκτασης και της ποικιλίας των λαών του κράτους που δημιούργησε ο Αλέξανδρος
- Η διοικητική πολιτική του Αλέξανδρου
- Η ίδρυση πόλεων από τον Αλέξανδρο
- Η εκπαιδευτική πολιτική του Αλέξανδρου
- Η πολιτική της ανεξιθρησκίας
- Η οικονομική και νομισματική πολιτική
- Συνολική αποτίμηση του έργου του Αλέξανδρου και δικαιολόγηση του τιμητικού χαρακτηρισμού «Μέγας»

Λέξεις – κλειδιά της ενότητας

- Μεικτοί γάμοι
- Κυψέλες ελληνισμού
 - Ανεξιθρησκία
- Αντιρατσιστική πολιτική

Χάρτης του κράτους του Μ. Αλεξάνδρου

Διαθεματικές Έννοιες

Αντίθεση
Αλληλεπίδραση
Σύνθεση

ΑΝΤΙΘΕΣΗ

Κατά τον Ηρόδοτο (διάλογος Δημάρατου- Ξέρξη πριν από τη μάχη των Θερμοπυλών, Σπερθίας και Βούλης κ.α.) η αντίθεση του ελληνικού και του ασιατικού κόσμου εντοπίζεται στα εξής σημεία:

Ελληνες Έννομη πόλη	« Βάρβαροι » Απόλυτη μοναρχία (υπεράνω νόμων)
Ελεύθεροι πολίτες Αγάπη για την πατρίδα Συνειδητή πειθαρχία στους νόμους Μέτρο « πενίη »	Δούλοι υπήκοοι Φόβος του μονάρχη Τυφλή υπακοή στη θέληση του μονάρχη Υπερβολή πλούτος

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ

Ο Αλέξανδρος εφαρμόζει για την υλοποίηση του οράματός του τα εξής μέτρα

- Ενίσχυση του στρατού με Πέρσες πολεμιστές
- Την υιοθέτηση περσικών διοικητικών πρακτικών (π.χ. διατήρηση του συστήματος των σατραπειών) και της περσικής αυλικής εθιμοτυπίας
 - Τη φυλετική ανάμειξη (μεικτοί γάμοι)
- Την ενίσχυση της ελληνικής εκπαίδευσης των Περσών
 - Την ανάπτυξη των εμπορικών ανταλλαγών ανάμεσα στην Ελλάδα την Ασία και τη δημιουργία ενιαίας αγοράς
- Την ίδρυση πόλεων

ΣΤΡΑΤΟΣ

Ο Αλέξανδρος
κατατάσσει στο
στράτο του
νεαρούς πέρσες
πολεμιστές, αφού
προηγουμένως
τους διδάσκει τη
μακεδονική
πολεμική τακτική
και τους μεταδίδει
την ελληνική
παιδεία

Ο Αλέξανδρος υιοθετεί σε επίπεδο συμβόλων τη θεοποίηση του βασιλιά προσαρμοζόμενος στις αντιλήψεις των υπηκόων του

Περίαπτο ρωμαϊκών χρόνων. Ο Αλέξανδρος εικονίζεται με τα κέρατα του αιγυπτιακού θεού Άμμωνα (Βερολίνο, Αρχαιολογικό Μουσείο)

Νόμισμα που απεικονίζει τον Αλέξανδρο με τη λεοντή του Ηρακλή

Η διοικητική πολιτική του Αλέξανδρου

Ο Αλέξανδρος σεβάστηκε και διατήρησε τις προϋπάρχουσες διοικητικές δομές (π.χ. Το θεσμό της σατραπείας). Η προσπάθειά του όμως να συνδυάσει αρμονικά τις ιδιότητες του «πρώτου μεταξύ ίσων» Μακεδόνα ηγέτη και του «στρατηγού αυτοκράτορα» της πανελληνίας συμμαχίας με εκείνη του απόλυτου μονάρχη της Περσίας δεν έγινε αποδεκτή από τους Μακεδόνες και τους υπόλοιπους Έλληνες και αποτέλεσε σημείο τριβής στις σχέσεις του ακόμη και με τους στενότερους συνεργάτες του, που δεν μπορούσαν να ανεχθούν την αυλική εθιμοτυπία των Αχαιμενιδών (π.χ. προσκύνηση)

Η είσοδος του ανακτόρου των Αχαιμενιδών στην Περσέπολη

Ο Αλέξανδρος ενθάρρυνε και με το προσωπικό του παράδειγμα τους μεικτούς γάμους Ελλήνων και Περσών

Η ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΙΑ

Ο Δημάρατος ο Κορίνθιος, ένας φιλοξενούμενος και φίλος του Φιλίππου, όταν συνάντησε τον Αλέξανδρο στα Σούσα, περιχαρής και δακρυσμένος είπε ότι στερήθηκαν μεγάλη χαρά οι Έλληνες που πέθαναν πρωύτερα, επειδή δεν είδαν τον Αλέξανδρο να κάθεται στο θρόνο του Δαρείου...

Με μεγάλη μου χαρά έγινα θεατής εκείνης της γαμήλιας τελετής, όταν παρέλαβε σε μια χρυσοσκέπαστη σκηνή εκατό περσίδες νύφες και εκατό γαμβρούς Μακεδόνες και Έλληνες, και ο ίδιος στεφανωμένος έψαλε πρώτος τον υμναιό, σα να έψαλλε τον ύμνο της αληθινής φιλίας στην ένωση των μεγαλύτερων και ισχυρότερων γενών, όντας εκείνος γαμβρός μιας νύφης και προξενητής όλων των υπολοίπων και συνάμα πατέρας και προστάτης τους, συνδέοντάς τους με τα δεσμά του γάμου.

Πλούταρχος, Ηθικά, 329 D.E. (Μετ. Φιλολογική ομάδα εκδόσεων «Κάκτος»)

Γιατί δίνει τόση σημασία ο Πλούταρχος στους μεικτούς γάμους;

Ο Αλέξανδρος μερίμνησε για τη μετάδοση της ελληνικής παιδείας σε 40.000 παιδιά Περσών

Ο Αλέξανδρος και η Ιλιάδα

Όμηρος. Χαλκογραφία του 1701 από την Ουτρέχτη

«Ο Αλέξανδρος, όταν έφθασε στην Τροία, θυσίασε προς τιμήν της Αθηνάς, της προστάτισσας της πόλης και αφιέρωσε την πανοπλία του στο ναό. Επήρε δε από εκεί μερικά από τα ιερά όπλα που σώζονταν από την εποχή του Τρωικού πολέμου. Και λήγουν ότι οι υπασπιστές του κρατούσαν αυτά τα όπλα μπροστά του σ' όλες τις μάχες... Και ο ίδιος ο Αλέξανδρος στεφάνωσε τον τάφο του Αχιλλέα... και όπως λέγεται εμακάρισε τον ήρωα, επειδή του έτυχε η ευτυχία να έχει τον Όμηρο ως υμνητή του και να διατηρηθεί η μνήμη του στους αιώνες». (Αρριανός, *Αλεξάνδρου Ανάβασις*, 1, 11, 7 – 12.1, μετ. Β.Σ.) (Πρόσθετο παράθεμα από το βιβλίο του Εκπαιδευτικού σ. 100)

Η οικονομική πολιτική του Αλέξανδρου

**Ο Αλέξανδρος καθιέρωσε
ενιαίο νομισματικό
σύστημα με βάση το
αττικό αργυρό
τετράδραχμο.**

**Η διευκόλυνση των
συναλλαγών, καθώς
και η ροή νομισμάτων
μέσω των
μισθοφόρων ένωσαν
για πρώτη φορά στην
ιστορία την αγορά από
το Γιβραλτάρ ως τον
Ινδό ποταμό
δημιουργώντας μια
ενιαία οικονομική
αγορά**

Οι πόλεις του Αλέξανδρου

αποτελέσαν το κύριο εργαλείο για την υλοποίηση του οράματός του

- Ιδρύθηκαν σε επιλεγμένα στρατηγικά σημεία για τον έλεγχο της ενδοχώρας αλλά και για τις προοπτικές της οικονομικής τους ανάπτυξης
- Κατοικήθηκαν κυρίως από Έλληνες στρατιώτες και σταδιακά από άλλους Έλληνες της Ελλάδας και της Μ.Ασίας
- Εξελίχθηκαν σε «κυψέλες του Ελληνισμού» και συνέβαλαν καθοριστικά στη διάδοση του ελληνικού πολιτισμού σε όλη την έκταση του κράτους

Μια αρχαία μαρτυρία για την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου

- «**Η πόλη βρίσκεται στο σταυροδρόμι όλης της γης, ακόμα και των πιο απομακρυσμένων εθνών, και σαν αγορά μιας πόλης συγκεντρώνει σε ένα μέρος τους πάντες, τους φέρνει σε επαφή μεταξύ τους και, στο βαθμό που είναι δυνατό, τους κάνει συγγενείς**»

Διών Χρυσόστομος, Προς Αλεξανδρείς 36 (Από το σχολικό βιβλίο «Αρχαία Ελλάδα, Ο τόπος και οι άνθρωποι» (βιβλίο μαθητή) Β' Γυμνασίου σ. 77.

Η εκτίμηση ενός σύγχρονου ιστορικού για την Αλεξάνδρεια

- **Χάρη στις διευκολύνσεις που προσέφερε στην εξαγωγή των αιγυπτιακών προϊόντων προς τις περιοχές της Μεσογείου και ιδιαίτερα προς την Ελλάδα, η ίδρυση του λιμανιού της Αλεξάνδρειας ενδυνάμωνε τις δυνατότητες επικοινωνίας, ακόμη και ανάμειξης ανάμεσα στους Έλληνες και τους άλλους λαούς. Η νέα πόλη θα γινόταν η «γέφυρα» ή μία από τις γέφυρες που ένωναν τη Δύση με την Ανατολή. Ήδη, στο εσωτερικό της πόλης, της οποίας ο Αλέξανδρος χάραξε το σχέδιο, η αιγυπτια θεά Ίσις δεν ήταν η μόνη που διέθετε ένα ιερό. Δίπλα του υψώθηκαν ναοί για τους Έλληνες θεούς. Και σ' αυτήν την πόλη ο Αλέξανδρος ενθρόνιζε τον ελληνικό τρόπο ζωής»**

(Paul Cloche, Alexandre le Grand, Neuchatel, 1953, σσ.66-68.
Μετάφραση Β. Σ. Από το βιβλίο Καθηγητή της Αρχαίας Ιστορίας, σ.
106-107)

ΣΥΝΘΕΣΗ

- Στο κράτος του Μ. Αλεξάνδρου κυρίαρχη γλώσσα συναλλαγών και επικοινωνίας έγινε η **ελληνική Κοινή**
- Μέσω της ελληνικής Κοινής διαδόθηκε ο ελληνικός πολιτισμός σε όλο τον ανατολικό κόσμο
- Η κοινή γλώσσα και το κοινό πολιτισμικό περιβάλλον εξασφάλισαν ευνοϊκές συνθήκες για τη διάδοση του **Χριστιανισμού**
- Ο ελληνικός πολιτισμός και ο χριστιανισμός αποτελούν, όπως είναι γνωστό, τους βασικούς πυλώνες του σύγχρονου δυτικού πολιτισμού

Ο Αρριανός για τον Αλέξανδρο

Ο ανδριάντας του Αλέξανδρου στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ο Αλέξανδρος... έζησε τριάντα δύο χρόνια και οκτώ μήνες. Βασίλεψε δώδεκα χρόνια και οκτώ μήνες. Ξεχώριζε για τη φυσική ωραιότητα, την εργατικότητα, την εξυπνάδα, τη γενναιότητα, την ευσέβειά του, την αγάπη που έτρεφε για τις τιμές και την περιφρόνηση που έδειχνε στους κινδύνους. Εγκρατέστατος στις σωματικές απολαύσεις, ήταν ιδιαίτερα άπληστος για τους επαίνους. Μπορούσε να διακρίνει το σωστό, όταν ακόμη δεν είχε στοιχεία, αλλά και να βγάζει συμπεράσματα από τα γεγονότα που παρατηρούσε. Ήταν εξαιρετος στρατηγός· μπορούσε θαυμάσια να παρατάξει τη στρατιά του, να την εξοπλίσει και να την οργανώσει. Η παλικαριά του τον βοηθούσε να εξυψώνει το ηθικό των στρατιωτών του, να τους εμπνέει εμπιστοσύνη και με την αφοβία του να εξαφανίζει τους δικούς τους φόβους. Σεβόταν ιδιαίτερα τις συνθήκες και ήταν αδιάφθορος.

Αρριανός, Αλεξάνδρου Ανάβασις, Ζ, 28 (Μετ. Δ. Μόσχου)

Σημείωσε τα κύρια χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν τον τέλειο στρατιωτικό ηγέτη.

Συνολική αποτίμηση του έργου του Μ. Αλεξάνδρου από έναν σύγχρονο ιστορικό

«Οι λαοί της Ασίας δέχτηκαν τον Αλέξανδρο ως δικό τους βασιλιά και ενσωμάτωσαν τους άθλους του μέσα στη δική τους λαϊκή παράδοση. Χρωστάμε στον Πλούταρχο, που αντλεί από τον Αριστόβουλο τη ματιά στην πνευματικότητα του Αλεξάνδρου: «Πιστεύοντας ότι είχε έλθει από τους θεούς να γίνει κυβερνήτης και ενωτής της ανθρωπότητας, χρησιμοποιώντας τη δύναμη των όπλων εκεί που δεν δέχονταν την πειθώ του, ένωσε όλες του τις δυνάμεις σε έναν και μόνο σκοπό: να ενώσει σε ευτυχή μίξη τις ζωές, τους τρόπους, τους γάμους και τα ήθη των ανθρώπων. Είπε σε όλους να θεωρούν την οικουμένη ως πατρίδα και το στρατό του ως δική τους ασφάλεια»

N. G. L. Hammond, Μέγας Αλέξανδρος, ένας ιδιοφυής (μετ. Πάνος Θεοδωρίδης, σ. 241-242, Μαλλιάρης Παιδεία). Από το βιβλίο για τον Εκπαιδευτικό σ. 105-106

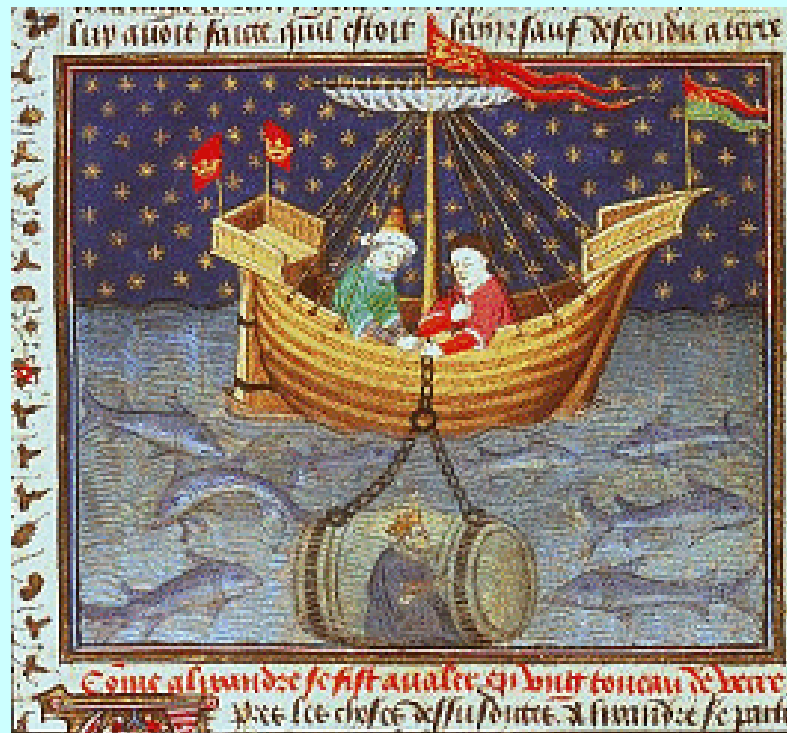
Η παγκόσμια κληρονομιά

Ο Μ. Αλέξανδρος έγινε θρύλος από την Ανατολή...

Ακόμη και σήμερα, οι Καλές, στις Ινδίες, διατηρούν μνήμες από την εποχή του Αλέξανδρου

.... ως τη Δύση

Ο Αλέξανδρος κατεβαίνει από ένα πλοίο μέσα σ' ένα γυάλινο βαρέλι για να δει τα θαύματα της θάλασσας. Από το χειρόγραφο *The Old French Prose Alexander Romance* , Ρουένη, 1445
Copyright © 1996, The British Library Board

Και από την αρχαιότητα

Ως σήμερα.....

Ο Μέγας Αλέξανδρος του Θεόφιλου

Προτάσεις δικτυακών τόπων για υλικό σχετικό με το έργο του Μ. Αλεξάνδρου

- **Εκπαιδευτική Πύλη του ΥΠΕΠΘ**
www.e-yliko.sch.gr
- www.culture.gr (Υπουργείο
Πολιτισμού)
- www.ime.gr (Ίδρυμα Μείζονος
Ελληνισμού)